

Uwolnić Pippi!

Twórczość dla dzieci
wobec przemian kultury

Naszym Dzieciom

NR 3098

Iwona Gralewicz-Wolny
Beata Mytych-Forajter

Uwolnić Pippi! Twórczość dla dzieci wobec przemian kultury

Redaktor serii: Historia Literatury Polskiej
Marek Piechota

Recenzent
Anna Nasiłowska

Publikacja będzie dostępna – po wyczerpaniu nakładu – w wersji internetowej:

Śląska Biblioteka Cyfrowa
www.sbc.org.pl

Redaktor Małgorzata Poglódek
Projektant okładki Anna Krasnodębska-Okreglicka
Redaktor techniczny Barbara Arenhövel
Korektor Marzena Marczyk
Łamanie Marek Zagniński

Copyright © 2013 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-226-2234-6

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk 9,5. Ark wyd. 8,5.
Papier offset. III kl., 90 g. Cena 20 zł (+VAT)

Druk i oprawa: PPHU TOTEM s.c.
M. Rejnowski, J. Zamiara
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław

Spis treści

Od autorek	7
Uwolnić Pippi!	11
<i>Ania z Zielonego Wzgórza</i> – powieść dla „niegrzecznych” dziewcząt	25
Stereotyp płciowy w nowym przebraniu czy prawdziwa rewolucja? <i>Grzeczna</i> kontra <i>Billy jest zły</i>	37
Ona i on w Dolinie Muminków	47
Plecy mamy. Fiński projekt Markusa Majaluoma w polskim domu	65
Śląsk pachnący bananami, czyli Janosch nie tylko dla dzieci	75
Energia metamorfozy w prozie Joanny Rudniańskiej	87
„Pokój Ci, Janku!”? Nowela pozytywistyczna dla początkujących	101
Pożegnanie Murzynka Bambo	111
Torebka Tinky Winky’ego albo płęć, która zawadza. Problem płciowej tożsamości bohaterów serialu <i>Teletubisie</i>	123
Nota bibliograficzna	133
Bibliografia	135
Indeks osobowy	145
Summary	151
Résumé	152

Od autorek

Utopią doskonałego czytelnika byłoby literacko nadświadome dziecko, idealne wcielenie spotkania odbiorcy i dzieła¹.

„Ci z nas, których oskarża się w dorosłości o czytanie dziecinnych książek, byli oskarżani jako dzieci o czytanie książek zbyt dorosłych”² – pisał w jednym z esejów Clive Staples Lewis. Formuła ta trafnie dotyka kilku kwestii, z którymi chcemy się w naszej pracy zmierzyć. Pierwsza z nich to zbyt łatwe i oczywiste zamknięcie literatury dla młodych czytelników za drzwiami dziecięcego pokoju wraz z lalką, pluszowym misiem czy koniem na biegunach. Dorośli, których rodzicielska rola upoważni do powrotu za te drzwi, a poczucie wychowawczego obowiązku skłoni do głośnej lektury, przyznają się niejednokrotnie do szczególnego rodzaju satysfakcji, jakiej dostarcza im ponowne odczytanie przygód bohaterów z dzieciństwa. To doświadczenie stało się również naszym udziałem, i to ono tkwi u podstaw niniejszej książki. Oczywiście, filologiczna profesja zrobiła swoje – ciekawość tekstu poparta interpretacyjną dociekliwością nakazywała poszukiwania „drugiego dna”. Musiały je mieć szczególnie utwory współtworzące kanon literatury dziecięcej, która zresztą wydaje się ostatnim bastionem tego pojęcia. *Ania z Zielonego Wzgórza* czy saga o Muminach noszą w sobie – potwierdzony choćby liczbą wydań na

---

¹ K. Koziołek: *Czytanie z innym. Etyka. Lektura. Dydaktyka*. Katowice 2006, s. 85.

² C.S. Lewis: *O trzech sposobach pisania dla dzieci*. Przeł. D. Kurek. „Tygodnik Powszechny” 2006, nr 5.

całym świecie – arcydzielny potencjał, który domagał się sprawdzenia tu i teraz. Szybko okazało się, że przyjemność, jakiej dostarczyły nam prezentowane tu teksty, jest czymś więcej niż tylko radością sentymentalno-nostalgicznej podróży w czasie. Kolejne pozycje literatury dla dzieci poddawane próbie współczesnej lektury, zarówno pod kątem samej problematyki, jak i sposobów jej ujęcia, odślaniały swą przejmującą aktualność i dojrzałość. Wrażenie to potęgowały nowsze teksty z kręgu literatury dziecięcej, szczególnie te, które dotarły do nas z obszaru skandynawskiego, gdzie kwestie równouprawnienia – także równouprawnienia dzieci – dawno już doczekały się stosownych rozwiązań, nie tylko o charakterze mentalnym. Wywodząca się właśnie z tego kręgu tytułowa bohaterka naszej książki oprócz wszystkich omówionych w poświęconym jej szkicu znaczeń jest dla nas także symbolem literatury dla dzieci – idącej pod prąd oczekiwań i przyzwyczajęń dorosłych, łagodzącej humorem i absurdem egzystencjalne lęki, promującej radość życia dzieloną z drugim człowiekiem. Z tego wszystkiego wielu dorosłych czytelników nieopatrznie rezygnuje, uginając się pod ciężarem oskarżeń, o których pisze Lewis. Zbyt często zawstydzeni słabością do „krasnołudków” (jak w przestrzeni uniwersytetu zwykło się nazywać badania literatury dziecięcej) wracamy do „dorosłych” lektur, które z pewnością poszerzają nasze myślowe horyzonty, komplikując jednak w sposób niewyobrażalny kwestie, dla których Kłapouchy dawno już znalazł rozwiązanie. Obawiając się posądzenia o infantylność lub, co gorsza, niedojrzałość, wypieramy się lektur, które kładły wszak fundamenty pod naszą osobowość i puszczamy mimo uszu udzieloną przez dekonstrukcję lekcję repetycji jako warunku rozumienia. A przecież – zdaje się mówić Lewis – literatura jest tą przestrzenią, w której nasza metryka traci znaczenie. Przeciwnie, upływ czasu jest zdolny podarować nam niektóre książki po raz wtóry.

Książki dzieciństwa bowiem to najważniejsze książki w życiu. Co do tego nie mamy wątpliwości. Nawet zapomniane i wyparte, kształtują nas w sposób całkowicie nieuświadomiony. To z nich wyrasta wszystko, co wydarza się potem: głód czytania, pragnienie zapierającej dech fabuły, podatność na czytelniczne wzruszenia

czy ludyczny styl odbioru. Powrót do nich jest powrotem do siebie, ruchem w przód, a nie wstecz. W świecie, w którym niesłychanie trudno spotkać rozmówcę znającego nasze profesjonalne lektury, w poczuciu dotkliwej alienacji i braku wspólnoty czytających to samo (co w kontekście nadprodukcji literackiej wydaje się całkowicie uzasadnione), powrót do książek z dziecięcym adresem gwarantuje przedziwne spotkanie z tymi, którzy je nieustannie pamiętają. A jest ich bardzo wielu, któż bowiem nie zna rudowłosej, szalonej Pippi czy Włóczykija? Postaci te wzbudzają żywe emocje nie tylko w grupie wiekowej dzieci wczesnoszkolnych, przyznaje się do nich na przykład Krzysztof Varga, pisząc o swojej wizycie w warszawskiej księgarni z literaturą dziecięcą:

Najpierw chciałem kupić *Elementarz* Falskiego, reprint z oryginalnymi rysunkami, potem *Dzieci z Bullerbyn*, potem *Plastusiowy pamiętnik*, potem *Baśnie* Andersena. A potem już dokładnie wszystko, co tam było, wybiegłem z tej księgarni spocyny i roztrzęsiony, pamiętacie *Elementarz* Falskiego, pamiętacie *Plastusiowy pamiętnik*, kochaliście *Dzieci z Bullerbyn*. No to wiecie, o co chodzi, wiecie, jakie miałem emocje, wiecie, że emocje z dzieciństwa działają i lektury z dzieciństwa są ważne. Ale wróć, jestem o tym przekonany, muszę tylko ochłoniąć, książki dla dzieci są ważniejsze niż doczesne sprawy tego świata [...]³.

Pippi, którą traktujemy jako patronkę naszej książki, stanowi personifikację energii, jaka rozsadza zachowawcze, „grzeczne” próby interpretacji tekstów dzieciństwa, umieszczanych często automatycznie w zamykanej na klucz szufladzie z literaturą o niepoważnym adresie. Najważniejsze chyba w kontakcie z tego typu sztuką wydaje nam się niepobłażliwe, ale także niepryncypialne traktowanie tekstu. Przecież dziecięcy adresat nie wpływa na sztukę paraliżująco. I choć tak wydaje się dzieć w przestrzeni jej odbioru, w istocie jest wręcz odwrotnie: książki kierowane do dzieci często zadziwiają zadufanych w sobie dorosłych formalnym

---

³ K. Varga: *Rozcięta wargą, czyli czytacie książki dla dzieci*. „Gazeta Wyborcza” z 8 stycznia 2013. Dodatek „Duży Format”.

skomplikowaniem i myślową finezją, a jeśli do tego dodamy wy-smakowaną szatę graficzną – otrzymamy całość, stanowiącą in-terpretacyjne wyzwanie, przygodę, która wprawdzie zaczęła się w dziecięcym pokoju, ale jej ciąg dalszy to zupełnie inna historia. Pozostaje przyznać rację staremu Puchaczowi, który dał taką radę wędrującym po skarb przyjaciołom, Misiowi i Tygryskowi:

[...] tak to w życiu bywa. Przemierzasz kawał świata i szu-kasz złota na dole. I gdzie je w końcu znajdziesz? Na górze. Bo wszystko układa się całkiem inaczej, niżby się myślało. A nawet wręcz odwrotnie⁴.

* * *

Część z zamieszczonych w książce tekstów była wygłaszana w formie referatów na sesjach naukowych poświęconych litera-turze dla dzieci i młodzieży, organizowanych przez Katedrę Dydaktyki Języka i Literatury Polskiej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Pragniemy serdecznie podziękować Paniom: dr hab. prof. UŚ Helenie Synowiec, prof. dr hab. Ewie Jaskółowej, dr hab. prof. UŚ Bernadecie Niesporek-Szamburskiej, dr Małgorza-cie Wójcik-Dudek oraz dr Karolinie Jędrych za inspirującą tema-tykę tych spotkań, ich wyjątkowo twórczą i gościnną atmosferę, a także za przychylność, z jaką przyjęto nasze wystąpienia.

---

⁴ Janosch: *Idziemy po skarb. Opowieść o tym, jak Miś z Tygryskiem szukali szczęścia na ziemi*. Przeł. E. Bielicka. Kraków 2003, s. 35.

Indeks osobowy

- Abrahams Roger D. 119, 137
Abramowska Janina 89, 93, 137
Allen Samantha 27
Andersen Hans Christian 9
Angenborn Ingelin 65
Apo Satu 68, 140
Arystofanes 89
Arystoteles 13
Bak Krzysztof 22, 137
Baluch Alicja 48, 140, 142
Banot Aleksandra E. 133
Barabasz Anna 133
Bejger Aleksander 119, 135
Ben Ghorbal Dorota 129, 138
Bergström Gunilla 65
Bernsteinowa Rozalia 27, 34, 136
Beszczyńska Zofia 50, 137
Bettelheim Bruno 88, 89, 137
Bielas Leon 82, 135
Bielicka Emilia 10, 76, 135
Bieńczyk Marek 25, 137
Bisewska Ewa 58, 137
Bohr Niels 20
Bortnowski Stanisław 103, 108, 137
Brach-Czaina Jolanta 42, 137
Brückner Aleksander 23, 38, 137
Budrewicz Tadeusz 107, 140, 142
Buregren Sassa 31, 138
Bursztyńska Halina 107, 140, 142
Butler Judith 38, 39, 40, 127, 128, 130, 131, 138
Camus Albert 103
Centkiewicz Alina 102
Centkiewicz Czesław 102
Chłapowska Teresa 11, 47, 50, 56, 135, 136, 139
Chrystus Jezus 23
Cierniewski Paweł 29, 136
Ciesielski Zenon 52, 142
Coetzee John Maxwell 89, 95, 138
Cywiński Paweł 117, 118, 138
Czechowska Justyna 21, 41, 141, 142, 143
Dackiewicz Jadwiga 119, 137
Dahle Gro 39, 40, 41, 42, 65, 135
Danek Danuta 88, 137
Davenport Andrew 124
Dąbrowska Justyna 38, 141
Delaperrière Maria 83, 138
Deleuze Gilles 84
Diouf Mamadou 115, 120, 121, 138
Dobrzańska-Gadowska Anna 89, 138
Dolto Françoise 129, 138
Doniger Wendy 95, 138
Dudko Bożena 120, 140

Dunin Kinga 49, 62, 138
 Dymel-Trzebiatowska Hanna 15,
 49, 137, 138, 139, 141
 Eckert Horst, zob. Janosch 81
 Erhardt Ute 37
 Escarpit Robert 110, 138
 Falski Marian 9, 111, 112, 135,
 137, 143
 Foucault Michel 40
 Frankel Alona 39, 45, 135
 Freud Zygmunt 68, 129, 138
 Gaare Jørgen 14, 20, 138
 Gajda Kazimierz 48, 140, 142
 Gajewska Dominika 41, 141
 Garczyńska Helena 42, 135
 Gill-Piątek Hanna 106, 139
 Gillen Mollie 25, 26, 32, 33, 35,
 139
 Goślińska Małgorzata 85, 139
 Graban-Pomirska Monika 19, 26,
 139
 Graff Agnieszka 71, 139
 Gralewicz-Wolny Iwona 133, 139
 Hald Joanna 21, 142
 Hartwig-Sosnowska Jolanta 63,
 139
 Hempowicz Maryla 49, 142
 Heraklit 78
 Heska-Kwaśniewicz Krystyna 75,
 139, 141
 Höjer Dan 121, 135
 Holley Marietta 27
 Huelle Paweł 49, 139
 Igiehon Anthony 115, 138
 Irigaray Luce 46, 139
 Iżykowska Małgorzata 133
 Janosch 5, 10, 75, 76, 77, 79, 80,
 81, 82, 83, 84, 85, 135, 142, 143
 Janowski Paweł 90, 130
 Jansson Tove 43, 47, 48, 49, 50, 51,
 52, 55, 56, 57, 58, 61, 63, 65, 65,
 72, 135, 136, 137, 139, 140, 141
 Japola Józef 119, 141
 Jaskółowa Ewa 10, 133
 Jędrych Karolina 10, 133
 Jędrzejewska Iwona 31, 137, 138
 K. Oscar 21, 141
 Kadłubek Zbigniew 82, 83, 85,
 139, 140
 Kalewska Anna 119, 135
 Kamieńska Anna 47, 48, 139
 Kamanda Sywor Kama 119, 136
 Kapuściński Ryszard 119, 120,
 135, 140
 Karamalla Nagmeldin 115, 138
 Karolak Jerzy 115
 Kasdepke Grzegorz 37, 136
 Kempnerówna S. 129, 138
 Key Ellen 19, 140
 Kęczkowska Beata 27, 142
 Kiciński Bruno 90, 136
 Kiuru Iwona 65, 67, 70, 73, 136
 Klich Aleksandra 82, 140
 Kłosińska Anna 114, 143
 Kołyszko Wojciech 44, 136
 Komorowska Marta 119, 135, 137
 Konopnicka Maria 110
 Kopaliński Władysław 78, 140
 Korolczuk Elżbieta 71, 139
 Kossakowska-Jarosz Krystyna 133
 Kowalczyk Krystyna 119, 136
 Kownacka Maria 102
 Koziółek Krystyna 7, 140
 Koziółek Ryszard 110, 140
 Krasoń Katarzyna 48, 140
 Krasuska Karolina 39, 127, 138
 Krókowski Jerzy 90, 136
 Królak Sławomir 46, 139
 Krzywonos Henryka 106, 139

Kubisiowska Katarzyna 38, 100, 138, 141
 Kuc Agnieszka 27, 28, 34, 136, 142
 Kunce Aleksandra 83, 139, 140
 Kurek Dominika 7, 140
 Kurkiewicz Roman 26, 140
 Kuryś Agnieszka 94, 140
 Kutz Kazimierz 82, 140
 Kvarnström Gunilla 121, 135
 Labuda Aleksander Wit 106, 108, 109, 140
 Laitinen Kai 68, 140
 Lalewicz Janusz 110, 138
 Lepp Mati 43, 137
 Leszczyński Grzegorz 26, 49, 140, 142
 Lévinas Emmanuel 94, 140
 Lewandowska Cecylia 68, 140
 Lewis Clive Staples 7, 8, 140
 Lind Åsa 65
 Lindenbaum Pija 65, 131, 136
 Lindgren Astrid 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 44, 65, 136, 137, 138, 139, 141
 Loe Erlend 65
 Lyszczyna Jacek 75, 139, 141
 Łozińska-Małkiewicz Ewa 28
 Macneill Ken 35
 Majaluoma Markus 5, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 73, 136
 Majewska Ewa 40, 138
 Majka Rafał 133
 Makuszyński Kornel 117
 Markiewicz Henryk 110, 138, 143
 Mazur Agnieszka 119, 137
 Mazurkiewicz-Krause Ilona 26, 140
 Michułka Dorota 58, 137, 141
 Mickiewicz Adam 102, 110
 Miłosz Czesław 103
 Montgomery Lucy Maud 25, 26, 27, 28, 31, 32, 33, 34, 136, 139
 Moskalewicz Marcin 112, 140
 Moszczeńska Iza 19, 140
 Mrozek-Sadowska Ewa 15, 137, 138, 139, 141
 Murzynowska Dorota 19, 20, 22, 141
 Mytych-Forajter Beata 133
 Nagel Thomas 95, 141
 Nasiłowska Anna 114
 Näslund Görel Kristina 65
 Niesporek-Szamburska Bernadeta 10, 133
 Nietzsche Friedrich 14, 19
 Nowak Kazimierz 120, 136
 Nyhus Svein 40, 41, 42, 65, 135, 141
 Olech Joanna 51, 141
 Olsson Lotta 65
 Olszańska Maria 44, 136
 Ong Walter Jackson 119, 141
 Onichimowska Anna 37, 136
 Orzeszkowa Eliza 102
 Owidiusz 89, 90, 136
 Patrzalek Tadeusz 109, 141, 143
 Patterson Charles 93, 141
 Pawlikowska Ewa 129, 138
 Péju Pierre 88, 89, 141
 Pellegrini Marjorie White 44
 Piątek Tomasz 112, 136
 Plebanek Grażyna 29, 141
 Pluta Magdalena 89, 141
 Podsiadło Jacek 12, 16, 22, 45, 46, 141
 Propp Wilemier 88, 141
 Prus Bolesław 105, 106, 108, 109, 140, 141, 142

Rasolomampionona Desire 115, 138
 Ratajczak Bogumiła 72, 143
 Rembowski Jan 111
 Rogoż Michał 48, 141
 Romaniuk Adam 95, 141
 Romanowska Krystyna 72, 140
 Rozmarynowska Dorota 21, 141
 Rubin Gayle 129
 Rudniańska Joanna 5, 87, 90, 91, 93, 94, 95, 96, 97, 99, 100, 137, 138
 Rudnicki Janusz 102, 103, 104, 105, 110, 142
 Rusinek Roman 119, 137
 Russell Bertrand 18
 Rutowski Roman 93, 141
 Saarikko Annika 71, 72, 140
 Sartre Jean Paul 103
 Sehested Caroline 21, 142
 Sidorek Janusz 65, 143
 Sienkiewicz Henryk 105, 108, 109, 110, 117, 118, 137
 Sienko Maria 107, 142
 Sjastaad Øystein 14, 20, 138
 Skalska Katarzyna 131, 136
 Skotnicka Gertruda 49, 142
 Sławiński Janusz 77, 142
 Słowacki Juliusz 102
 Sobol Elżbieta 114, 143
 Sochańska Bogusława 21, 41, 141, 141, 142, 143
 Sokolińska Joanna 130, 142
 Sontag Susan 132, 142
 Sosnowski Miłosz 117, 142
 Sowińska Ewa 123, 124, 126, 131, 139
 Stanisławska-Kocińska Zofia 25, 139
 Stankiewicz Anna 114, 143
 Starflet Pernilla 121, 137
 Stark Ulf 65
 Stenberg Birgitta 39, 43, 65, 137
 Strömstedt Margareta 12, 14, 18, 23, 142
 Susso Eva 65
 Synowiec Helena 10
 Szczepanowska Joanna 51, 52, 142
 Szuch-Wyszomirska Irena 11, 22, 43, 47, 135, 136
 Szurgot Jerzy 119, 137
 Śmigulec-Odorczuk Anna 114, 142
 Średziński Paweł 115, 116, 138, 139
 Środa Magdalena 31, 138
 Teodorowicz-Hellman Ewa 22, 141
 Thylwe Halina 121, 135
 Tokarczuk Olga 51, 59, 127, 138, 143
 Tuwim Julian 112, 114, 115, 117, 118, 137
 Tylicka Barbara 26, 142
 Umińska Marta 123, 143
 Vallerey Gizela 119, 137
 Varga Krzysztof 9, 143
 Waldenfels Bernhard 65, 68, 71, 73, 143
 Walentynowicz Marian 117
 Waltari Mika 65
 Wartenstein Wanda 132, 142
 Weber Ephraim 32, 33
 Westin Boel 72, 143
 Westphal Bertrand 84
 Węgleńska Anna 12, 142
 White William 123, 143
 Wichary Gertruda

Widmark Martin 65
Wieliński Bartosz T. 75, 81, 83,
142, 143
Wierzbicki Łukasz 119, 120, 136,
137
Wojciechowska Izabela 119, 135
Wojtyła-Zagórska Wiesława 88,
141
Wolny-Hamkało Agnieszka 26,
143
Wood Anna 124
Wójcik-Dudek Małgorzata 10, 133
Wroczyński Ryszard 111, 143
Zaniewiecki W. 129, 138
Zawada Andrzej 68, 143
Ząbek Maciej 114, 143
Zimnicka Iwona 14, 138
Zwoliński Mariusz 120, 140

Iwona Gralewicz-Wolny
Beata Mytych-Forajter

Free Pippi!

Works for children in the light of culture changes

Summary

The book by Iwona Gralewicz-Wolny and Beata Mytych-Forajter consists of ten drafts devoted to works within the scope of the literature for children and youth. The subject of analysis contains both text belonging to a strict canon of the literature for children (among others *Pippi Longstocking* by A. Lindgren, *Ann of the Green Gable* by L.M. Montgomery, *Beautiful Panama Land of my Dreams* by Janosch, and *The Moomins* by T. Jansson), and the latest book from this writing area (e.g. *Brygida's Kitten* by J. Rudniańska or *Billy is bad* by B. Stenberg). The very works were attempted to be read from the perspective of the current cultural discourse. Interpretative references to the theory of gender, queer, animal studies or post-colonialism did not only confirm a meaningful potential for children, but also underlined its unique usefulness when propagating the idea of tolerance and equality lying behind the theories in question. According to the authors, the literature for children, widely known and read, though too often derived away from awareness as infantile or frivolous is also equal. In the meantime, though, interpretations presented in the book derive important and adult problems from the texts for children, such as the relationship between a woman and a man, a contemporary status of a father, a gender identity, attachment to the place one comes from, etc. A common denominator of readings proposed in the book is the category of experience so important for modern humanities. It refers to reader's individual experiences and thoughts that the authors were trying to consolidate in their drafts, and which to they would like their readers encourage.

Iwona Gralewicz-Wolny
Beata Mytych-Forajter

Libérer Fifi Brindacier La littérature pour enfants face aux changements culturels

Résumé

Le livre d'Iwona Gralewicz-Wolny et Beata Mytych-Forajter se compose de dix esquisses, consacrées aux oeuvres du domaine de littérature de jeunesse. L'objet de l'analyse sont de même des textes appartenant au strict canon de la littérature pour enfants (entre autres *Fifi Brindacier* d'A. Lindgren, *Anne...la maison aux pignons verts* de L.M. Montgomery, *A Panama, tout est bien plus beau* de Janosch, la saga des Moumines de T. Jansson) que les dernières propositions de ce type d'écriture (p. ex. *Kotka Brygidy* de J. Rudniańska ou *Billy blir arg* de B. Stenberg). Ces oeuvres ont été analysées de point de vue du discours culturel contemporain. Les références interprétatives à la théorie gender, queer, les études animales ou le postcolonialisme non seulement ont confirmé le potentiel sémantique de la littérature pour enfants, mais ont également accentué son utilité particulière dans la propagation de l'idée de tolérance et celle d'égalité, qui reposent à la base des théories mentionnées. Selon les auteurs aussi la littérature pour enfants, communément connue et lue, mais parfois jugée infantile ou insignifiante, est-elle également méritoire. Pourtant les interprétations, présentées dans le livre, font ressortir des textes enfantins des problèmes sérieux et ceux d'adultes : la relation entre la femme et l'homme, le status contemporain du père, l'identité sexuelle, le lien avec le lieu de naissance etc. La catégorie d'expérience, si importante dans les études contemporaines en sciences humaines, est le dénominateur commun pour les interprétations dans le livre. Elle se réfère aux sensations et aux réflexions individuelles du lecteur, que les auteurs ont cherchées à fixer dans leurs esquisses et auxquelles elles voudraient encourager les destinataires.